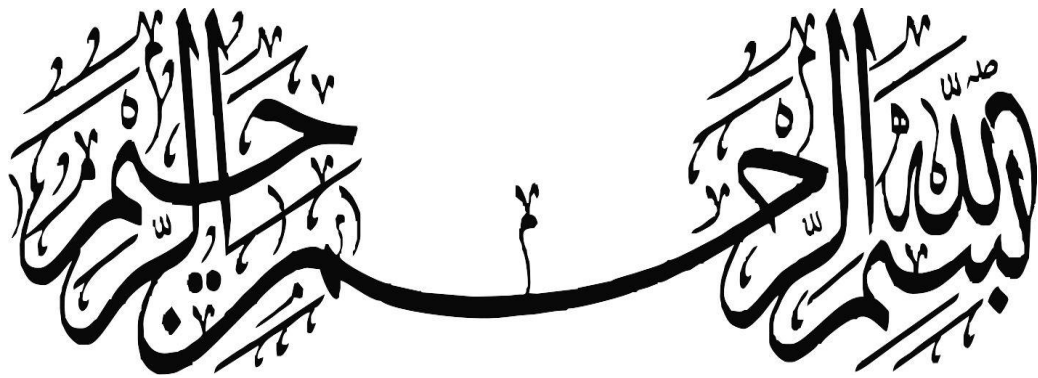

مهارت‌های همسر‌داری و تربیت فرزند از منظر اسلام

استاد راهنما: سیده آسیه موسی پور

نام مولفین:

زینب عسکری کرد - سمیه روهنده - صدیقه آریک

صدیقه طاهرپور - نسیمه طاهری

مدرسه علیمه فاطمیه (سلام الله علیها) شهرستان باغملک

تابستان ۱۳۹۶

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده	
مقدمه	۱
ازدواج	۳
ازدواج ازدیدگاه قرآن	۴
ازدواج در آئینه روایات	۵
اهداف ازدواج	۶
آثار و فوائد ازدواج	۶
چگونه همسری بایدانتخاب کرد؟	۹
درانتخاب همسر دقت کنید	۹
صفات یک همسر خوب	۱۰
ازدواج سالم و پایدار	۱۵
علل و عوامل تأخیر در ازدواج	۱۶
جایگاه خانواده در اسلام	۱۹
خانواده مایه آرامش، کانون محبت و بستر رشد دینی	۲۰
خصوصیات خانواده سالم	۲۱
خانواده موفق	۲۳
عوامل مؤثر در ایجاد خانواده موفق	۲۴
اهمیت تربیت اولاد	۲۸
اهمیت تربیت ازدیدگاه معصومین (علیه السلام) و آیات قرآن	۳۰
اهداف تربیت	۳۱

۳۲-----تربیت اولاد؛ مهمترین و اساسی ترین مساله ی والدین

۳۳-----نقش محبت در تربیت

۳۹-----نقش آزادی در تربیت

۴۶-----نقش بازی در تربیت

۵۱-----تربیت فرزند صالح و اهمیت آن

۵۲-----نقش ایمان در تربیت

۵۵-----اهمیت تربیت اخلاقی فرزندان

۵۶-----نتیجه

۵۷-----منابع و مؤاخذ

چکیده

ازدواج یک سنت دیرینه اجتماعی است که در اسلام به عنوان یک امر مقدس و یک عبادت بی نظیر و در برخی موارد به عنوان واجب شرعی به شمار آمده است. پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) و ائمه اطهار (علیه السلام) درباره ازدواج تاکید و سفارش فراوان کرده اند. در بین حوادث دوران زندگی، ازدواج از ارزش و اهمیت ویژه ای برخوردار است که برای همه انسانها سرنوشت ساز خواهد بود. ازدواج آثار و برکات فراوانی از جمله استقلال، انس و آرامش، تولید و تکثیر نسل و... هم برای فرد و هم برای خانواده و جامعه به دنبال دارد. بر هر دختر و پسر لازم است که قبل از ازدواج در مورد انتخاب همسر خوب علاوه بر مشورت با بزرگترهای خود، ملاکها و معیارهایی را در نظر بگیرد تا زندگی با نشاط و آرامی داشته باشد که از جمله آنها ایمان و دینداری، عقل و هوش، اخلاق و... رami توان نام برد. خانواده سنگ بنای هر جامعه بزرگ انسانی است که در استحکام روابط اجتماعی و رشد و تعالی یکایک اعضای خانواده و جامعه نقشی بنیادین دارد. خانواده در اسلام از جایگاه ویژه ای برخوردار است چرا که از نشانه های خداوند این است که برای مرد، زن و همچنین برای زن، مرد آفریده تا تشکیل خانواده بدهند و در کنار یکدیگر آرامش یابند، و با کمک یکدیگر در جهت استوارسازی روابط خانوادگی زمینه را برای تربیت فرزندان شایسته و سلامت اخلاقی و سعادت عمومی جامعه فراهم آورند. اما بدون شک یکی از ارزشمندترین دست آوردهای انسان داشتن فرزند صالح است. فرزند صالح یاد پدر و مادر را زنده نگه می دارد که با اخلاق و رفتار خوب و کارهای نیک علاوه بر جلب دعای دیگران، زینت و مایه افتخار پدر و مادر در دنیا و آخرت می شود. والدین باید در تربیت فرزندان صالح تلاش کنند چرا که تربیت فرزندان در گرو تربیت آنان در زمان کودکی است این والدین هستند که باید هم آگاهی خود را نسبت به فرزندان و راههای تربیت آنان افزایش دهند و هم در تعلیم و تربیت او با رفتار و گفتار تلاش نمایند.

کلیدواژه ها: ازدواج، همسر داری، خانواده، تربیت، فرزند صالح

بی تردید یک زندگی سعادت‌مند که بتواند خیر و سعادت دوجهان را تضمین کند جز در سایه پیروی از تعالیم الهی امکان پذیر نمی باشد. این تعالیم الهی و آسمانی هم که اجرای آنها در زندگی، انسان را به کمال و سعادت می رساند باید در دینی قوی که بر صراط مستقیم و جامع ادیان باشد، موجود باشد و آن دین اسلام است.

خانواده سنگ بنای هر جامعه بزرگ انسانی است که در استحکام روابط اجتماعی و رشد و تعالی یکایک اعضای جامعه نقشی بنیادین دارد. آیا می‌دانید چگونه می توانید محیط خانه خود را از عشق و صمیمیت پر کرد؟ آیاتاً به حال به این نتیجه رسیده ای که همه ما نیازمند آموزش در زمینه زندگی زناشویی و تربیت فرزندان صالح هستیم؟ چگونه باید فرزندان صالح تحویل جامعه بدهیم؟ تلاش در جهت استوارسازی روابط خانوادگی زمینه را برای سلامت اخلاقی و سعادت عمومی امت فراهم می آورد، که از مهمترین و اساسی ترین مسائل زندگی بشری، تربیت فرزندان صالح و شایسته است، که هرگاه بتوانیم فرزندان امروز را صالح بار آوریم، ثمره ی آن پیدایش جامعه ای صالح خواهد بود که همه افراد آن با همدلی، وفاق، مهر و محبت، نوع دوستی و دیگر صفات عالی انسانی در کنار هم زندگی خواهند کرد که رسیدن به چنان زندگانی، مطلوب همه ی انسان ها و مطابق با فطرت واقعی تمام بشر است. آن وقت است که همه از یک حیات سبز و شیرین لذت خواهند برد. هدف ما در این مقاله پاسخ به پرسش های فوق بوده که در آینده نسل هایی تحویل این جامعه شود که به حقیقت صالح و جامعه ای صالح مبتنی بر تعالیم حقه ی الهی باشد و این رسالتی است که هم اکنون بر عهده ی پدران و مادران و معلمان و مربیان است تا در تربیت و پرورش چنین نسلی واقعاً تلاش نمایند که خداوند سبحان نیز در این راه یاری خواهد رساند.

بین و امیدوار است. بنابراین، ایمان یکی از ارزش های مهم نفسانی است.^{۷۹}

در روایتی از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) آمده است که فرمودند: (دو گروه از امت من می باشند که چون صالح شوند، اتمم صالح شود، و چون فاسد شوند، اتمم فاسد شود). پرسیدند: یا رسول الله آنها چه کسانی هستند؟ حضرت فرمودند: (فقها و امیران).^{۸۰}

در سایه ایمان، انسان دارای صفاتی انسانی می گردد. در زمان پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) و ائمه معصومین (علیه السلام) افرادی که مشرک بودند و هیچ بویی از تربیت نبرده بودند؛ در اثر ایمان به خداوند دارای تربیت و اخلاق متعالی گشتند و از بالاترین مرتبه تربیت برخوردار شدند.^{۸۱}

– آینده فرزندان در گرو تربیت آن ها در دوران کودکی است

بسیاری از نابسامانی های روانی و اخلاقی انسان ناشی از تربیت نادرست او در دوران کودکی است. دوران کودکی نسبت به دوره های دیگر زندگی، نقش زیربنایی دارد. روان شناسان از این دوره به عنوان دوره اساسی و پایه یاد می کنند. در این دوران می توان بنای یک زندگی سالم و سعادت مندانه را پی ریزی کرد و از بروز بسیاری از مشکلات در آینده جلوگیری کرد. ریشه بسیاری از مشکلات رفتاری نوجوانان و جوانان در نارسایی های تربیتی دوره ی کودکی نهفته است. بنابراین اگر خانواده با به کارگیری اصول و روشهای صحیح به پرورش فرزندان بپردازد، بسیاری از این گونه مشکلات به وجود نمی آیند. برخی از این مشکلات ناشی از شکل گیری عادات نادرست در دوران کودکی است. کودکی که عادت می کند همواره حرف خود

^{۷۹} – ابراهیم امینی، اسلام و تعلیم و تربیت، ص ۳۵ و ۳۶.

^{۸۰} تحف العقول، ص ۳۶.

^{۸۱} – علی محمد رفیعی محمدی، بیست اصل در تربیت، ص ۱۸۳.

رابا زور و فشار بر کرسی بنشاند و در برابر خواسته های غیرمنطقی خود با هیچ مقاومتی روبرو نمی شود، از کسی حساب نمی برد و کسی را هم به حساب نمی آورد، هنگامی که به سنین بالاتر می رسد، فرزندى خودخواه، خشن، هوسباز، راحت طلب و سرکش می شود. و برعکس، کودکی که همواره ازسوی خانواده خود به شیوه های گوناگون از جمله خشونت و تنبیه زیاد تحقیر می شود، در ضمیر او عقده ی حقارتی به وجود می آید که او را به طور ناخود آگاه به سوی انتقام سوق می دهد. چنین فردی اگر موقعیتی به دست آورد با تحقیر دیگران به این خواسته درونی و ناآگاه خود پاسخ می دهد. تجربه ها و بررسی های علمی، نشان می دهد که این قبیل از افراد وقتی به بزرگسالی می رسند و تشکیل خانواده می دهند، با همسران و فرزندان خود با روش های تحقیرآمیز و مستبدانه رفتار می کنند. انگیزه ی اصلی این رفتارها همان عقده روانی است که در پشت پرده و حتی بی آنکه خود شخص از آن آگاه باشد، وی را به سوی اینگونه رفتار سوق می دهد. این امر در مورد روشها و کارهایی که کودکان در خانواده و در رفتار پدر و مادر خود می بینند و به آنها خو می کنند نیز صادق است.

انس و عادتى که در کودکان به وجود می آید بخصوص اگر در آنها راسخ شود معمولاً تا آخر عمر در آنها باقى می ماند و آنها را به جهت هایی خاص سوق می دهد یا لاقل تربیت آنها را در سنین بالا تر بسیار دشوار می سازد. در هر حال، بسیاری از نگرش ها و ارزشها و نیز عاداتها و خصلتها که در دوران کودکی در وجود کودک شکل می گیرند، معمولاً در تمام مراحل زندگی باقى می مانند و خود را نشان می دهند. پس اگر می خواهیم از مشکلات رفتاری فرزندان خود در سنین جوانی و بزرگسالی بکاهیم و آنها را در داشتن زندگی سالم که مبتنی بر شخصیت متعال است یاری رسانیم، باید در امر تربیت آنها در دوران کودکی با جدیت و روشن بینی بیشتری عمل کنیم و همواره توجه داشته باشیم که روح کودک همچون زمینی مستعد و آماده و برخوردهای ما بذریهائی است که در این زمین رشد می کنند و در آینده دور یا نزدیک ثمر می دهند. از این رو باید در کیفیت

بذرهایی که در این زمین های آماده می باشیم با دقت بیاندیشیم تا از ناکامی های آینده بکاهیم.^{۸۲}

- اهمیت تربیت اخلاقی فرزندان

یکی از ارکان سعادت یک جامعه را تربیت اخلاقی تشکیل میدهد. از این رو خانواده ها نباید پرورش اخلاقی کودکان و نوجوانان خود را آسان بگیرند. مجموعه کردار و رفتار والدین و روابط آن دو با هم فضای روحی و اخلاقی ویژه ای را در خانه به وجود می آورد. فرزندان در این فضا زندگی می کنند و نفس می کشند و از آن متأثر می شوند. اگر این جو حاکم بر خانه، جوی معنوی و اخلاقی باشد، زمینه های اخلاقی را در وجود کودک پرورش می دهد و او را فردی اخلاقی بار می آورد. باید توجه داشت که ارزش های اخلاقی در نهاد کودک زمینه ای فطری دارند و با الهام فطری با خوبیها و بدیها آشناست ولی این زمینه فطری به پرورش نیاز دارد. بنابراین در صورتی که محیط کودک برای شکوفایی استعداد های فطری آماده باشد، ارزش های اخلاقی به سرعت در وجود او رشد می کند، ولی نباید فراموش کرد که همچنان که تمایلات اخلاقی با سرشت کودک در آمیخته اند، صفات ناپسند اخلاقی نیز زمینه هایی برای رشد دارند. خودخواهی، طغیان، راحت طلبی، حسادت و انحرافات اخلاقی دیگر صفاتی هستند که زمینه هایی در وجود انسان دارند و به محض آماده شدن شرایط، سراز ضمیر انسان در می آورند و رفتار او را در جهت های ناروا سوق می دهند. از این رو، محیطی که کودک در آن زندگی می کند اگر به اینگونه صفات زشت و ناپسند آلوده باشد، این صفات ندانسته در او شکل می گیرد و به تدریج در عمق وجودش رسوخ می کند. در این صورت، ترک این صفات بسیار دشوار خواهد بود بنابراین بذر اولیه ی تربیت اخلاقی هر فرد در خانواده پاشیده می شود.^{۸۳}

^{۸۲}-ستار پورا ابراهیم، فرزند صالح، ص ۴۳ و ۴۴.

نتیجه

شایسته است پسران و دختران قبل از ازدواج خود را برای پدرخوب و مادر خوب بودن آماده نموده و درکسب آگاهی های دینی و ارتقای معنوی خود بکوشند؛ دراین صورت زن و شوهری که آراسته به حسنات و پیراسته از سیئات و رذایل شوند، نسبت به هم منبع آسایش و آرامش و برای فرزندان عامل رشد و کمال و ترقی خواهند بود.

یک پدر خوب قبل از اینکه در پی فرزنددار شدن باشد باید مادری پاک و پاکیزه دامن را برای فرزندخود انتخاب کند، دختری که با نان حلال و پاک بزرگ شده باشد باید با عفت و با حیا و اهل تقوای الهی باشد تا بذری را که می خواهد در دامن خود پرورش دهد بذری پرثمر و شاداب و سالم باشد. پدرخوب اگر در پی فرزند صالح و سالم و شایسته است، باید در انتخاب مادر فرزند، صالحه بودن و شایسته بودن را ملاک قرار دهد و تلاش کند تا زمینه مساعدی را برای پرورش و رشد و نمو بذری که می کارد، فراهم آورد. فرزندان پاک و سالم فقط از پدران و مادرانی متولد می شوند که زندگی آنان با پاک بودن شروع شده باشد.

نقطه ی شروع تربیت فرزندان باید از تربیت خود والدین شروع شود زیرا اگر خود والدین به خوبی تربیت نشده باشند و اطلاعاتشان بر اساس القائات محیطی و والدین متعصب بوده باشد، به یقین اطلاعاتی که می خواهند در اختیار فرزندان دهند و به این شیوه آن ها را تربیت کنند نیز نادرست خواهد بود.

فرزندان انسان نتیجه ی آمال و آرزوهای اومی باشند، زیرا آن ها ثمره ی حیات یک انسان محسوب می شود که به عنوان جانشین بر روی زمین باقی می ماند. شایسته است که این نماینده واقعی انسان، به خصوصیات ویژه ای آراسته گردد و نمی توان به این هدف رسید مگر اینکه فرزندان را به آداب نیکو تربیت کند. برای رسیدن به این هدف، خود والدین باید اهل تحقیق و مطالعه و خودسازی باشند تا آنچه را که می خواهند به فرزندان شان بیاموزند به درستی آن را باور داشته باشند تا بتوانند فرزندان سالم و صالحی تحویل جامعه خود بدهند.

منابع و مؤاخذ

قرآن کریم

- ۱- امینی، ابراهیم، انتخاب همسر، بیست و دوم، بین الملل، ۱۳۹۳. ۱-
- ۲- اسکندری، علی اکبر، والدین بیست؛ بیست والدین، ششم، دقت، رستگار، ۱۳۹۵.
- ۳- مظاہری، حسین، اخلاق در خانه، پنجم، سپهرقم، اخلاق، ۱۳۷۶.
- ۴- عباسی ولد، محسن، من دیگر ما، چهاردهم، قم، آیین فطرت، ۱۳۹۱.
- ۵- رفیعی محمدی، علی محمد، بیست اصل در تربیت، دهم، افق، رسول اعظم (صلی الله علیه وآله)، ۱۳۹۲.
- ۶- فولادی، مجید، زندگی در پرتو احکام دین، دوم، امیدضامن آهو، مهدی جویان، ۱۳۹۱.
- ۷- داودی، محمد، خانه بهشتی، اول، گلها، ستاد اقامه نماز، ۱۳۹۲.
- ۸- پورا ابراهیم، ستار، آیا فرزند صالح می خواهید؟، پنجم، دژ، آریاز، ۱۳۹۴.
- ۹- پورا احمدی لاله، محمد رضا، آیین زناشویی، ششم، کیهان، رزقلم، ۱۳۸۱.
- ۱۰- اندرزیان، امراله، سبک زندگی اسلامی، دوم، پرستش، ابتکار دانش، ۱۳۹۳.
- ۱۱- مظاہری، حسین، هفدهم، ایمان، بین الملل، ۱۳۹۴.